

A photograph of a person standing on a dark, rocky outcrop, looking out at a body of water. The water is covered in bright, shimmering reflections of light, creating a sparkling effect. The foreground shows the rough, textured surface of the rocks.

Leka sommari

Noveller av
Peter Palmkvist

ULTIMA ESPERANZA BOOKS

ISBN: 978-91-88263-80-3
©Peter Palmkvist
peterpalmkvist97@gmail.com
Lund 2023

Foto omslagets fram- och baksidor: Åse Österman

Tryckt av Exakta, Malmö

Utgiven av Ultima Esperanza Books, Stockholm 2023
www.ultimaesperanzabooks.se

Till läsaren:

Boken innehåller texter från hela 2000-talet, men de allra flesta har tillkommit från och med 2020. Åtskilliga har vilat månader eller år innan de filats till flera gånger för att få sin slutgiltiga form.

I arbetet med att välja ut och sammanställa berättelserna såg jag ganska snart att de naturligt kan delas in i tre grupper. Den första, som jag kallar "Tid och leda" rymmer texter som berör de klassiska existentiella frågorna: Tidens gång, åldrande och död, tillvarons mening och den svåra konsten att leva tillsammans. I den andra delen, "Sagor och villfarelser" har jag målat med lite bredare pensel. Här ryms både lustspel och ödesdrama, för att tala teaterspråk. I den tredje delen, "Personligt" finns texter som ligger närmare mig själv och mitt liv. De berättelserna är skrivna i jagform – men det är skillnad mellan berättarjag och författarjag. Även här är det alltså fiktion som gäller, inga exakta återgivningar av verkligheten.

För inspiration, uppmuntran och kreativa idéer vill jag tacka mina skrivarvänner: *Arne K, Janne J, Allan G* samt kamraterna i den skånska skrivgruppen Åtta Fat: *Lina, Lena, Boel Marie, Jessica, Ulf, Magnus* och *Lars*.

Till sist ett stort tack till min sambo *Åse Österman* – nästan alltid min första läsare med kloka synpunkter och örnblick för slarvfel och språkliga konstigheter. För de fel och brister som återstår har förstås jag ensam ansvaret.

Lund sensommar och höst 2023

Peter Palmkvist

Tid och leda

Bortbjuden

Märkligt nog hade han drömt om henne natten innan hennes brev damp ner på dörmattan. Brev är fel ord förresten, Karolina tillhör den lilla befolkningsrest som ännu meddelar sig genom handtextade korrespondenskort. Det stod inte mycket, bara att hon drabbats av cancer och gärna ville bjuda hem honom på middag. ”En sista gång”, som hon skrev.

Naturligtvis hade han blivit överraskad, mycket glad och mycket ledsen på en gång. Han räknade efter och kom fram till att det var mer än tjugo år sedan de hörde av varandra senast. Tiden går ju så förbannat fort när man är gammal, tänkte han. Han tackade ja med vändande post.

Nu står han där, framför spegeln i sovrummet i bara kalsongerna för att välja rätt klädsel till kvällen hos henne. Han studerar sitt skrynkliga skinn, den putande magen, fettvalkarna över höfterna, den insjunkna bröstkorgen och små märkliga blåaktiga hudförändringar på rygg, ben och armar. Går han ett steg närmare syns också de tjocka, svarta hårstråna som tittar fram ur näsa och öron och uppe på flinten. Han känner vämjelse inför detta kroppsliga förfall och vill klä på sig så fort som möjligt. Men vad? Hon har inte gett honom några ledtrådar när det gäller arten av tillställning. Ska det bara bli hon och han, eller har hon på primadonnevis tänkt sig en grandios avskedstillställning med större delen av vänkretsen på plats? Kanske hela kopplet av före detta älskare?

Till sist väljer han svarta skor, en ljus sommarbyxa med

pressveck, vit skjorta och en mörkblå kavaj med diskret randning. Han plockar fram en gulmönstrad slips och börjar knyta den, men ångrar sig och beslutar att vara utan och ha översta skjortknappen oknäppt i stället. Det skulle kunna signalera en nonchalant självsäkerhet, tänker han. Han tar fram en vit bomullsnäsduk, viker den omsortsfullt och sätter den i kavajens bröstficka. En sista titt i spegeln, så går han med rocken över armen.

Han har gott om tid, för han vill promenera till stationen och försöka mana fram så många minnesbilder av henne som möjligt medan han går. Karolina som spinkig tjej med långa flätor i småskolan, Karolina som kortklippt blondin i vit klänning på sin studentdag, Karolina som den lysande stjärnan i det årets elevkull på Scenskolan. Men också den Karolina som trasade sönder sin karriär med sprit, droger och en ständig ström av kärleksaffärer. Och nu den åldrade, sjuka Karolina han ska träffa ikväll – vem är hon? Lite fjärilar i magen har han.

En blomma vill han ha med sig, så han stannar till på torget. Han har svårt att välja, tvekar länge. Till sist blir det en buket med sju gula rosor. Väl framme vid stationen studerar han informationsskärmmarna. Det går många tåg mellan hans stad och hennes, men han föredrar de futuristiska lila tågen framför de silverfärgade med tvärt avhuggen för och akter. Kupén känns luftigare där och att de lila tar längre tid och stannar vid fler stationer passar honom utmärkt. Han har inte bråttom, tvärtom har han tid att sitta vid tågfönstret och låta tankarna löpa som de vill. Plötsligt gör det honom orolig. Tänk om hon vill locka honom i säng och att stanna över natten? Tänk om hon "en sista gång" vill återuppleva det kärleksförhållande de hade en gång? Skulle han överhuvudtaget klara det? För en ensamstående man i hans ålder är tillfällena till sex rätt glesa och senast hade han tydliga problem med erektionen. Han känner att han inte vill

förolämpa Karolina med att säga nej om hon skulle komma med en invit, men inte heller göra henne besviken genom att inte kunna. Men att nedlåta sig till att ta hjälp av tabletter är det inte tal om för hans del. Nej tack, då avstår han hellre, det har han bestämt en gång för alla.

Ojdå, här sitter jag, en gammal man, mitt bland en massa yngre människor på tåget och tänker på sex, konstaterar han smått generad. I stället känner han efter om han är hungrig och hittar ett nytt skäl till oro i tanken på Karolinas usla matlagningskonst. Fast hon såg sig själv som ett proffs i köket kunde hon misslyckas med det mesta. Minnena från deras tid tillsammans rymmer såväl sega och vidbrända köttstycken som råa fiskbitar och hopplöst slabbig sallad. Han hoppas att hon haft hjälp i köket idag.

Det är en gammal dam som öppnar för honom när han ringer på. Ett ögonblick är han osäker på om det verkligen är Karolina eller någon annan, kanske kokerskan. Men han ser ju att hon är klädd i en frasande duvblå sidenklänning och att hon pyntat sig med örhängen, halsband och armringar i silver. Håret är ännu rågblont och glänsande, men han misstänker starkt att det är en peruk.

- Edvin! Är det verkligen du som kommer efter alla dessa år, utbrister hon och kramar honom hårt. Han känner doften av hennes parfym, men också att hon styrkt sig inför kvällen med ett glas eller två.

Så räcker han fram blommorna.

- Jaså, gula. Hur tänker du då, säger hon och tittar uppförande på honom.

Eftersom han inte vet vad han ska svara förblir han tyst. Efter några sekunder skakar hon på huvudet, vänder på klacken och försvinner in mot köket med blommorna i handen.

- Slå dig ned i salongen så länge, ropar hon där inifrån.

Han gör som hon säger, sätter sig i den ganska hårda si-

densoffan och kollar in hennes "salong". Där är högt i tak och vackra fönster, men väggarna har inte målats på länge och takstuckaturen runt kroken som håller kristallkronan har börjat spricka. På väggarna hänger inga målningar, bara inramade svartvita bilder från Karolinas karriär. Han reser sig, går runt på det slitna parkettgolvet för att titta närmare. Här finns både hennes uppgång och fall, tänker han och noterar att de flesta av hennes motspelare hunnit bli totalt bortglömda. Tanken slår honom, att även Karolina själv säkert kommer att bestås med ytterst sparsmakade runor när den dagen kommer. Elitskiktet nådde hon aldrig upp till, slår han fast för sig själv när han hör henne närma sig från köket. Han sätter sig igen.

Hon gör entré med två glas, en flaska torr sherry och några ostkex på en bricka. Hon tänder värmeljusen på soffbordet, håller upp ända till kanten i bägge glasen och slår sig ned bredvid honom.

– Nu ska vi prata ut, både om det som hände och det som borde ha hänt, förkunnar hon och skålar.

Det är mest Karolina som talar, det är tydligt att hon noga tänkt igenom vad hon ska säga. Han sitter i stort sett tyst och tar emot, känner sig omväxlande rörd och varm om hjärtat eller irriterad och orättvist anklagad. För Karolinas budskap är dubbelt; dels att hon fortfarande tycker väldigt mycket om honom, dels att hon år efter år känt sig övergiven och sviken av honom.

– Det är mer än tjugo år, Edvin. Drygt tjugo år! Du har faktiskt inte hört av dig en enda gång under hela det här millenniet! Hur tror du det känns i ett stackars kvinnohjärta?

Hon är fortfarande en duktig skådespelare, fast möjligen lite väl teatralisk, tänker han när hon tittar på honom med tårblanka ögon.

– Men, Karolina, det var ju faktiskt du som gjorde slut. Du skrek uttryckligen att jag skulle dra åt helvete och att du

aldrig ville se mig igen och du slängde ut mina kalsonger och min tandborste rakt ned på gatan.

– Jo, så var det kanske. Men du borde veta att en riktigt passionerad kvinna i stundens hetta både säger och gör saker hon inte riktigt menar. Jag har faktiskt saknat dig, säger hon samtidigt som hon kryper närmare i soffan och ger honom en klapp på kinden. Skramlet från hennes dubbla armringar hörs alldeles för starkt i hans hörapparat.

Sedan blir det tyst i två, tre, fyra sekunder innan hon kommer ännu lite närmare och trycker sina läppar mot hans. Han känner sig förorättad och förmår inte besvara kyssen. Det blir ingen hetta, inga tungor som möts, bara en lätt läppuss av det hela. Hon reagerar direkt.

– Då så, då ska du få mat, säger hon med en knyck på nacken. Hon reser sig, slätar till klänningen och försvinner ut i köket.

Det visar sig, att middagen blir utsökt. Hjortpaté med murklor och cumberlandsås, ljummen spenatpaj och en fräsch sallad. Alltihop inhandlat färdiglagat på Saluhallen.

– Ja, jag skickade hemhjälpen. Jag lagar ju mycket bättre mat själv, men jag får spara på krafterna nu när jag har cancer.

– Hur illa är det, frågar han försiktigt.

– Det finns bara ett slut på den här sjukdomen, det kan du väl begripa. Men nu pratar vi om något roligare, svarar hon. Han märker tydligt irritationen i hennes röst.

Men den goda maten och det utsökta franska rödvinet hjälper till att höja stämningen igen. De kan prata om gamla tider utan baktankar och pikar. Det blir många ”kommer du ihåg?” när de påminner varandra om sånt som hänt under den långa tid de stått varandra nära – från småskolan och villagatan där hemma, till vuxenlivets brustna drömmar och spräckta illusioner. De kan skratta eller le sorgset mot varandra medan minnena drar förbi. När måltiden är slut faller de i varandras armar innan de hjälps

åt med avdukningen. Nu känner han både värme och stark sympati för henne igen. Kanske även åtrå?

Sedan händer allt snabbt. Ute i köket ska han kasta en liten pajbit som blivit över på en av tallrikarna. I soppsåsen upptäcker han då de gula rosorna, slängda med blommorna nedåt. Och när han ska ta fram mjölk till kaffet får han syn på en lista på bänken bredvid kylen. Namn efter namn på männen hon haft i sitt liv, med datum för deras kommande hembesök hos henne. Han har fått äran att vara premiärgäst, ouvertyren till hennes katalogaria, kanske bara en repetition inför mer värdefulla visister?

Han blir med ens väldigt trött, tömd på alla krafter.

– Jag ska hem nu, jag ringer en taxi, säger han när hon kommer tillbaka från toaletten.

– Men vi ska väl ha vårt kaffe och en rejäl konjak, utbrister hon förvånat.

– Nej tack, svarar han och går mot hallen för att kränga på sig rocken.

Under taxiresan börjar det regna, ett rejält skyfall. Från sin plats i baksätet ser han vattnet rinna utefter bilrutan. Han tar upp sin vita näsduk ur kavajfickan och torkar sig i ögonen.

*Texten finns också i ljudboksantologin
"Möte" från Ekström & Garay.*

Bullarna

Hon drog av sig tygvantarna och tvättade sig noga. Jag sprider inga smittor, jag är noga med hygien, tänkte hon.

Degen var lätt att blanda ihop. Hon kunde allt utantill vid det här laget, behövde inte längre mäta utan kände med sina knådarfingrar när hon fått rätt proportioner. Mjöl, vatten, jäst och salt. En liten skvätt matolja också. Det var receptet till ett italienskt frukostbröd hon följde. Under gräddningen skulle hon ha en skål vatten i ugnen, för att få den där knapriga ytan. Men först måste degen jäsa en timme i kylskåp. Under tiden löste hon korsord och lyssnade på kvällsreprise av Kulturnytt i radion. Så vred hon ned ljudet och njöt av tystnaden. Inga störande ljud från grannarna, inte ens det kärlekskranka unga paret ovanpå. De har väl somnat av ren utmattning, tänkte hon.

Hon tvättade sig en gång till när det var dags att välta ut degen på bakbordet, knåda igenom den och sedan rulla fram de små bullarna. Hon hade en gång sett på tv hur en bagare rullade fram bullar med bägge händerna samtidigt, högerhanden i vänstervarv, vänster i höger. Hon hade försökt göra likadant, men misslyckats. Jag är för gammal, jag får nöja mig med enbart högerhandsbullar, hade hon tänkt. Men det gick fort ändå, på ett par minuter hade hon fått fram 28 små brödbullar.

Någon ny jäsning före gräddningen behövdes inte, det var finessen med det här receptet. In i ugnen med plåtarna bara på

hög värme. Tio minuter senare kunde hon lägga ut de nygräddade små godbitarna på ett galler att svalna. Ingen handduk ovanpå, det hade förstört knapprigheten. Under tiden gick hon ut i klädkammaren, hämtade verktygslådan och ställde den på köksbordet. Hon tryckte in en cd-skiva i sin köksradio och log när en av Mozarts pianokonsalter tonade fram. Så ville hon ha det vid de här nattliga stunderna när hon tänkte på Gustav – lätt, ljus och luftig musik. Mozart och Vivaldi var favoriterna, men alltid på låg volym för att inte störa grannarna. Ju mindre de hör eller ser av mig, desto bättre, tänkte hon.

Jo, Gustav hade varit en händig karl. Gillade att pyssla och fixa saker, både i hemmet och hos vänner och bekanta. Därför hade hon en välfyllt verktygslåda efter honom. Här fanns hammare, mejslar och tänger i olika storlekar, ett bågfilmsblad och en plåtsax, spik, skruvar och nubbsorterade i små glasburkar.

– Du borde skaffa dig en hund, så att du slipper bli ensam, hade Gustav sagt till henne när det stod klart att cancer var obotlig och att han inte hade långt kvar.

Och det hade hon gjort. Bara någon månad efter begravningen hade hon kontaktat en uppfödare och tingat en valp, en schnauzer. Han ska förstås heta Gustav efter sin husse, hade hon bestämt och satte upp en skylt med namnet på ovanför hundkorgen hon köpt. Men när hon kom ut till uppfödaren var det en söt och tillgiven liten hundflicka hon fick i knät i stället. Kärleken var ögonblicklig och ömsesidig, så det var självklart att det var henne hon skulle ha. Det kan inte hjälpas, hon får heta Gustav i alla fall, trots att hon är en tik, hade hon bestämt.

Det hade varit en fin tid med hunden, den skingrade verkligen hennes ensamhet. De tog långa promenader tillsammans och de lekte. Hon kunde kasta i väg tennisbollen femtio gånger i rad, och det var ändå med samma glädje och entusiasm som Gustav sprang i väg, hämtade den och la den

vid mattes fötter. ”En gång till”, bad Gustav med sitt kroppsspråk och hon kunde inte motstå. Men hon var noga med att ha handskar på sig, hundsalliv ville hon inte få på fingrarna. Och det där med att plocka upp hundbajset vande hon sig aldrig vid, hon fick skrubba sig ordentligt när hon kommit hem.

När hon såg på tv på kvällarna låg Gustav på ett skynke bredvid henne i soffan och hon klappade henne länge, blev lugn och glad av att gå på gång stryka med sina tygvantar längs hundens rygg. Hon kunde fnissa till när hunden somnat och började snarka, eller kanske ryckte till när hon drömde. Men hon hade sina gränser, som hon noga lärt Gustav att respektera – aldrig umgås med andra hundar eller hundägare, aldrig tiggat vid matbordet och aldrig hoppa upp i mattes säng. En hund är ju ändå en hund, full av orenlighet, hade hon tänkt.

Tyvärr blev inte Gustav så gammal, bara drygt tre år. En dag när hon kom hem från affären med kassen full av varor låg Gustav på hallgolvet och flämtade. Hon hade spytt blod på golvet och det droppade blod också från analöppningen. Hon bar hunden i en filt och tog taxi till djursjukhuset. Efter något dygns svindyr intensivvård fick hon det nedslående beskedet att det inte fanns något att göra.

– Hon har kraftiga blödningar i både magsäck och tarm, hade veterinären förklarat.

Hon ville veta vad det kunde bero på.

– Det kan vara en kraftig infektion, som amöbadysenteri till exempel, svarade veterinären.

– Omöjligt, hemma hos mig finns inga infektioner, svarade hon kränkt.

– Då kan det vara något vasst hon har råkat få i sig. Hundar går ju och nosar och nafsar lite överallt.

Men inte heller det ville hon acceptera.

– Jag har faktiskt noggrann kontroll på min hund när vi

är ute, sa hon och bad om en ”second opinion” från en annan veterinär.

Den veterinären, en kvinna, förklarade att läget hur som helst var hopplöst, att det enda vettiga och djurvänliga var att bara låta Gustav somna in.

– Vi vet faktiskt inte vad som drabbat henne, men vi vet att hon är obotligt sjuk och lider. Kanske går det att fastställa orsaken vid en obduktion, men den får du i så fall stå för, hade hon sagt.

Då gav hon med sig. Gustav fick en spruta och dog. Hon tackade nej både till obduktion och att få med sig kroppen hem.

– Den får ni ta hand om, hade hon sagt.

Hon grät hela vägen hem och flera timmar efteråt. Hon bestämde sig för att ha kvar hundkorgen med namnskylden som ett minne och kopplet fick hänga kvar i hallen. Hon blev själv överraskad av hur mycket hon sörjde sin hund, faktiskt mer än sin man. Jag gråter mer över den andra Gustav än över den förste, konstaterade hon och kände skam. Hon bestämde sig också för att aldrig mer ha något husdjur. Inga fler hundar, tänkte hon och fann det perverst att människor låter djur få så stor plats i sina liv.

Många människor kan leva år ut och år in i ensamhet och kanske ligga döda i månader utan att någon saknar dem. Men när en hund dör, då är det stor katastrof i familjen. Det är något som är snett i vårt samhälle, hade hon kommit att tänka.

Nu bytte hon till arbetshandskar i svart latex och till Vivaldi i cd-spelaren. Hon tog fram konservburkslocken hon sparat och klippte dem i småbitar med plåtsaxen. Med en tång böjde hon upp de vassa kanterna. Hon lämnade en av bullarna kvar på köksbänken, men tog de 27 andra med sig till bordet. Med hjälp av tången började hon trycka in plåtbitarna i bullarna, en efter en. De sista bullarna preparerade hon i stället med spik och nubb.

Klockan hade hunnit bli kvart över två när hon jobbat färdigt och kunde tvätta händerna. Hon lät bullarna glida ned i en svart tygkasse, tog på sig sina promenadskor och sin svarta kappa, drog på sig handskarna och öppnade lägenhetsdörren så sakta och tyst hon förmådde. Hon låste och smög nedför trappan, gled ut genom porten och andades frisk och kylig luft medan hon gick gatan fram mot parken. Ingen syntes till, men hon var egentligen inte rädd att bli upptäckt. Jag har varit ensam så länge att jag blivit nästan osynlig, tänkte hon.

När hon kommit in i parken vände hon bort från det upplysta promenadstråket, in på mörka stigar där bullarna, en efter en, försvann in i buskagen. Då och då stannade hon upp, hörde några änder snattra i dammen och avlägset brus från trafiken på genomfartsleden, men i övrigt var allt tyst. Hon mumlade sin lilla ramsa "Inga fler hundar" innan hon fortsatte in på en ny stig.

När kassen var tom vek hon ihop den och stoppade den i fickan. Hon svängde in på motionsslingan, som hon visste gick runt nästan hela parken. Det skadar inte med lite extra steg när jag ändå är ute, tänkte hon.

Det blev en rejäl promenad. När hon kom tillbaka hem hade morgontidningen anlänt. Hon tog den med sig ut i köket, tvättade händerna noga och drog på sig rena tygvantar innan hon satte på kaffe och bredde den sista bullen med smör, ost och marmelad. Nu ska det bli gott med frukost, tänkte hon.

En glänta i skogen

Högt uppe på himlen växte två vita strimmor efter flygplanen. Han såg att deras banor var på väg att korsas. Herregud, de kommer att krocka, hann han tänka innan mötet var över och de två planen fortsatte åt varsitt håll. Naturligtvis flög de på olika höjd, säkert flera hundra meter emellan, slog han fast. Flyget kör med rejäla säkerhetsmarginaler, men jag...

Nej, han fullföljde inte tanken ännu. Ljudet från flygplanen hördes svagt nu, flera sekunder efter att de passerat. Betydligt starkare ljud fågelsången omkring honom. För det var vårens tid, med lövsprickning, tussilago och porlande bäckar. Efterlängtat, men ändå orkade han inte glädja sig som han gjort förr om åren. Han kände sig slö, lätt omtöcknad.

Han hade vandrat många gånger under olika årstider i just den här skogen, älskade blandningen av löv- och barrträd, höjdsträckningarna som då och då öppnade vida vyer ut mot slättlandskapet. Här hade han suttit ensam på en sten med sin termos och sitt smörgåspaket och filosoferat, känt frid i sinnet, en förnöjsamhet i tanken att några timmar senare skulle han vara hemma igen, ta en varm dusch och äta en vällagad middag tillsammans med sin kära K. Han kunde berätta för henne om hackspettens trumvirvlar mot en död trädstam, hjortarna han skymtat mellan stammarna, andra vandrare han bytt några ord med. Men det var då.

För knappt en vecka sedan hittade han den lilla gläntan där han satt just nu. Han hade sett på en gång att den passade perfekt, långt från stigarna, dold bakom träd och buskage. Här, hade han tänkt.

Några kvadratmeter bara, några stenar, en lätt sluttning, ännu med gult fjolårsgräs. Här kunde han känna sig säker på att få vara i fred. Nu sträckte han ut sig på marken, tittade upp mot himlen där flygplanens kondensstrimmor höll på att förvandlas till små vita molntussar. En fjärl, kanske vårens första, fladdrade förbi. Han provade att blunda och kunde inte låta bli att le när han anade humlesurr. Men den där djupa friden han sökte var ännu inte på väg, i stället vandrade tankarna obevekligt ännu en gång i väg till de scener som hemsökt honom den senaste tiden.

Den lilla pojken låg bakom bilen, medvetlös, blodet rinnande ur mungipan. Han stod som förstenad och tittade länge på honom. Först gradvis tog han in andra delar av scenen – den förtvivlat skrikande mamman, chockade människor som tittade anklagade på honom, någon som stod med mobilen för att ringa ambulans, K som gav honom en svårtydd blick och sakta skakade på huvudet. Sedan vek sig knäna på honom och han blev sittande på asfalten, kinden mot bilens kalla plåt, blicken mot den blödande pojken. Orden som fastnade i munnen på honom.

Det hade varit en morgon som många andra. De hade gett sig i väg tidigt med bilen för att handla, en vana från pandemin. Skönt att slippa trängas med så många andra i affären, hade de tänkt och åkte vanligtvis hemifrån vid åttatiden. De hade haft fyra fyllda kassar med sig från butiken ut till bilen. Han kände att de var tunga när han lyfte in dem i bagageutrymmet. De satte sig, han vid ratten, hon bredvid.

– Nu ska det bli gott med frukost, sa han till henne just som han startade motorn.

Han hann inte backa mer än någon meter ut från parkeringsfickan förrän den kom, den lätta dunsen. Hans första tanke var att han kanske glömt en av kassarna utanför, han drog åt handbromsen och lät motorn gå på tomgång när han öppnade dörren,

sedan kom folk rusande, gråt och skrik och den lille – kanske tre, fyra år – liggande så onaturligt stilla på asfalten.

– Stäng av motorn, så han inte får avgaser i sig, skrek en stor rödbrusig karl till honom och han lydde.

Det blev ingen frukost, ingen lunch heller den där dagen. Polisen körde hem bilen med de fullständigt oviktiga matvarorna i. Han blev förhörd länge, tvingades till en läkarundersökning innan han fick körkortet tillbaka.

– Det är rutin när äldre personer blir inblandade i olyckor, förklarade de för honom.

Men han fick alltså godkänt och tog med stor tvekan en försiktig provtur runt kvarteret där hemma. Han fick ett brev, där åklagare och polis skrev att brottsutredningen mot honom var nedlagd.

– Det var en olycka, helt enkelt. Vittnen berättar att pojken kom springande fort och inte såg sig för. Det kunde hända vem som helst, förklarade polisutredaren för honom i telefon.

Den lille pojken klarade sig dessutom bra. En rejäl hjärn-skakning, några dygn på sjukhus, inga tecken på bestående men, fick han veta. Ändå hade han svårt att känna lättnad. Han kunde inte frikänna sig själv, inte ärligt påstå att han sett sig för ordentligt innan han backade. Kväll efter kväll, när han skulle gå och lägga sig, hade han tvärtom med avsky studerat sitt ansikte i badrumsspeglarna.

– Jävla barnamördare, hade han viskat åt sig själv. Flera nätter hade han också vaknat kallsvettig och skrikande, när han i drömmen sett den lilla pojkkroppen fullständigt indränkt i blod. I verkligheten var det bara en rännil som snart upphörde.

Nej, han kunde inte släppa det som hänt, det förföljde honom dag och natt, vecka efter vecka. Känslan av skuld ville inte ge med sig. Hans glädje drunknade i allt tungsinne som kom vältrande.

K stöttade honom till en början, gav honom långa och varma kramar. Sa till honom att det inte var hans fel, men han hade svårt att ta det till sig. Hon ordnade så att han fick träffa en doktor som skrev ut piller, en kurator att prata med – men ingenting verkade ha någon nämnvärd effekt. Till sist tröttnade K och bara suckade ljudligt varje gång han åter började älta ”händelsen” – det ord han oftast valde att använda om olyckan utanför affären. ”Barnamordet” kallade han den när han riktigt ville plåga sig.

– Nu orkar jag inte med det här längre, förklarade K en dag. Det går inte att andas i den ständiga begravningsstämningen.

Han klandrade henne inte, han förstod. Han till och med uppmuntrade att hon tillsammans med sin syster flög i väg på semesterresa söderöver.

– Så får vi se hur det blir sedan, hade hon sagt när hon kramade honom adjö.

– Vadå, hur menar du, undrade han.

– Precis vad jag säger. Vi får passa på att fundera var och en på sitt håll.

Och funderat hade han gjort – och snabbt kommit fram till, att det var givet att hon inte skulle komma tillbaka till honom, att hon faktiskt var värd någon bättre. Och ramsan framför badrumsspeglarna växte.

– Din misslyckade trista skit, din jävla barnamördare.

Tankarna och de otäcka drömmarna blev till ett virrvarr, ett nystan av växande ångest som snurrande runt inom honom. I sin ensamhet kunde han trycka i sig en hel pizza framför någon tv-serie han inte orkade engagera sig, sedan gå ut till toan och spy upp alltsammans igen.

En dag låg det ett färggrant vykort i postfacket. ”Stannar hos syrran tillsvidare när vi kommit hem. Hoppas du hittar på något kul”, skrev K. Ordet ”kul” var understruket. Visst, jag har det jävligt kul, tänkte han.

Det var egentligen här ute, på vandring i skogen, han brukade må bäst. Därför var det väl självklart, tänkte han, att det var här det skulle ske. Redan den gången då han hittat den lilla gläntan hade han haft med sig flaskan och burken, men mest som en trygghet, att veta att de fanns där om han skulle vilja.

Tja, tänkte han nu, eftersom jag gjort mig besväret att brygga kaffe och bre smörgåsar kan jag väl lika bra börja med att fika. Han reste sig från sin liggande ställning, satte sig på en sten och dukade upp. Han blev förvånad över att det smakade så gott. Det bästa jag ätit sedan händelsen, tänkte han.

Han höllde upp en påtår, följde några myror med blicken, hörde korpen kraxa inifrån skogen. Så reste han sig, gick bort några steg för att pissa. Han andades djupt, kände att luften hunnit bli lite varmare, beslöt att det var dags.

Han plockade fram flaskan med whisky, burken med sömnmedel som doktorn skrivit ut mot hans onda drömmar. Han tog det ganska lugnt, varvade sprit och piller långsamt och målmedvetet. Så kröp han fram till sluttningen igen, lade sig på rygg som förut, såg ett par rovfåglar cirkla högt däruppe.

Han blundade och såg bilder framför sig. Det blodiga barnet på asfalten förstås, men också hans egen son, nyss framfödd ur sin mors kropp för nu ganska länge sedan – ett ögonblick fyllt av liv och framtidshopp. Han såg sin gamla mamma liggande död med vaxgul hy på sängen och en liten psalmbok i handen, hans pappa som förgäves försökte lära honom hantera virke, såg och vinkelhake och sedan skakade bekymrat på huvudet när han konstaterade sonens klumpighet. Framför sig såg han också den allra första träffen med K och den intensiva förälskelsen den skapade, dagarna och nätterna då de inte kunde få nog av varandra. Till sist såg han sig själv som treåring en sommardag i ljusa kläder, hur han stod i den mjuka solvarma sanden och medvetet bajsade

byxan full för att känna den där egendomliga kombinationen av njutning och skuld, att han vågade stjäla till sig de vuxnas tid och uppmärksamhet och var beredd att uthärda den utskällning som väntade.

Bilderna flöt in i och ut ur varandra, fick ångesten att äntligen ge vika och ge plats för en känsla av ljus och värme, tanken att hans liv varit rikt och rymt mening, glädje, smärta.

De vilda djuren kommer att hitta mig först, tänkte han.

Leka sommar

De bet samtidigt i sina knäckebröds Mackor. Ett ögonblick fylldes stugköket av deras tuggande. Nils noterade gråtruten som slog sig ned på klippan utanför, men såg den egentligen inte. Han suckade igen.

Jaha, det var så här den blev, vår första sommar efter pensionen, tänkte Eva.

Man hinner knappt vakna, så kommer huvudvärken, tänkte han.

Hon hällde upp mer kaffe åt båda. De avslutade ofta med påtår till Sjörapporten, men den här morgonen hade ingen av dem slagit på radion.

I gårkväll hade västerhimlen flammat röd av solnedgång. Verandadörren hade stått öppen mot fjärden medan sammetsmörkret tätnade. Då hade han sökt i sitt inre efter vemodet som brukade fylla honom varje augusti, när sommaren gick mot sitt slut. Men det var tomt.

– Vart fan har juni och juli tagit vägen. Har vi över huvud taget levt den här sommaren, muttrade han ilsket, krossade en sockerbit mellan tänderna och sköljde ner med kaffe.

Hon såg forskande på honom, men han slog ned blicken.

– Ska vi ta kaffet med oss och sätta oss ute. Det ser ut att bli fint idag också, försökte hon.

– Nej, Eva. Jag orkar inte.

Hon plockade undan och diskade. Han satt kvar vid bordet med gårdagstidningen. Hon såg att han bläddrade rastlöst, lämnade korsordspennan kvar i muggen på köksbänken.

– Då är det dags att flytta tillbaka in till stan, sa han plötsligt och dängde tidningen i bordet.

Hon blev kall. Tanken på att behöva dras med denne vresige man hemma i deras lilla lägenhet gjorde henne förtvivlad.

– Men varför? I år är vi ju äntligen pensionärer båda två och kan njuta av friheten här minst en månad till.

Hon försökte le mot honom, men hans ansikte var uttryckslöst.

– Vi kan gå långa promenader. Jag kan koka sylt och du kan ta båten ut och fiska, fortsatte hon.

– Jag vill inte, sa han och hon tystnade.

– Jag vill inte, sa han en gång till och reste sig. Jag vill inte gå här och leka sommar!

Han slet till sig kepsen, rusade ut och stängde dörren hårt efter sig. Hon stod kvar med disktrasan i hand och såg honom skynda i väg längs strandlinjen. Hennes tårar började rinna.

Nils gick fort, först när han nått skogsbrynet saktade han in. Doften av tall, mossor och våt jord lugnade. Varför kunde han inte glädja sig? Han hade verkligen sett fram emot pensionen, räknat månader, veckor och dagar till friheten. Han hade varit fylld av idéer om vad han skulle göra, men nu hade snart hela sommaren passerat i svärmod och orkeslöshet. För första gången hade han börjat tänka tillbaka på sitt liv och undra vad det var för mening med alltsammans. Och så den förbannade huvudvärken, som bara blev värre. Han var säker på att något var allvarligt fel.

Jag har en tumör därinne, tänkte han. Men han skulle inte knysta för någon. Han ville inte bli till åtlöje, en som rusade i väg till doktorn för minsta lilla.

”Se på Nisse, han gör sig märkvärdig och tror han har cancer” skulle gubbarna på jobbet ha flabbat åt honom, tänkte han. För sju år sedan hade han tackat ja till att bli förman över sina forna arbetskamrater. Han fick lite mer i lönekuvertet i utbyte mot

förstört kamratskap. Nästan varje dag anade han skitsnack och hånflin bakom ryggen, känslan hängde kvar ännu.

På pensionsdagen fick Nils en klocka och en blombukett – men i sitt tal gav den nye platschefen honom fel efternamn och gubbarna flinade förstås. Blommorna slängde han, men klockan hade han på sig när han passerade grindarna för sista gången. Fyrtiofyra år går rätt snabbt ändå, hade han tänkt.

Eva sträckte ut sig på badlakanet. Missmodet hade lagt sig när hon kommit i väg till bryggan och hoppat i. Hon hade simmat långt, sträckt ut så det spände i magmusklerna, sedan rullat över på rygg och flutit med blicken fäst mellan molntussarna. Nu låg hon och lapade sol. Det kom en lätt bris från havet, våggluckat mot bryggan vaggade frid. Hon anade vällust i kroppen. Då kom den – den förbjudna tanken. Hon hade lovat sig själv att aldrig tänka den, nu var den plötsligt där och överrumplade henne. Undrar hur jag hade haft det om jag valt Jan-Erik i stället, tänkte hon.

Jan-Erik hade stormat in med lockigt hår och smittande skratt på hennes jobb för fem år sedan. Hon blev charmad, men ville inte tro att en snart pensionsmässig tant kunde intressera en vältränad man på drygt femtio. Men så var det. De inledde en häftig relation, smög sig till hemliga kärleksmöten. Aldrig hade Eva kunnat föreställa sig att hon skulle ha en älskare och bedra sin man. Hon skämdes, men kände sig också mer levande än någonsin.

– Skilj dig, så blir vi ett par helt öppet och slipper smyga med vår kärlek, hade Jan-Erik sagt.

Det var nära. Hon hade sagt ja och var inställd på att gå hem och berätta för Nils. Men den kvällen kom hon sig inte för. Först hade hon som vanligt lagat mat och diskat. I tv-soffan ville hon inte störa mitt i nyheterna. Och sen började han

gäspa och sa att han var trött efter en jävlig dag på jobbet. Jag kan inte säga det ikväll, tänkte hon och strök honom över flinten.

Dagen därpå, när hon och Jan-Erik fick en stund för sig själva i cafeterian, hade Eva ändrat sig.

– Det var nog bäst som skedde, vi måste sansa oss. Jag tycker mycket om dig, men vi är inga tonåringar, hade hon sagt och tyckt att Jan-Erik ganska snart såg lättad ut. Till sist hade de bara kort kramat om varann och gått åt varsitt håll.

Nu är det Nils, bara Nils, för resten av livet, sa hon till sig själv i bussen på väg hem den gången. När hon öppnade dörren där hemma möttes hon av en vidrig lukt i hallen. Nils hade överrumplats av häftig magsjuka och inte hunnit dra igen dörren till toan innan det kom både kräk och diarré på en gång. ”I nöd och lust”, tänkte hon medan hon höll andan och trängde sig förbi.

Sedan den dagen hade de fortsatt att kämpa på tillsammans och påmint varandra om friheten som väntade när de båda skulle bli pensionärer med bara några dagars mellanrum. Det var så efterlängtat, men i stället hade den här sommaren blivit deras allra sämsta tillsammans, konstaterade Eva. Det var då som äventyret med Jan-Erik kom ifatt henne. Hur skulle det ha blivit om vi gjort slag i saken, om det blivit han och jag i stället, tänkte hon i solgasset. Och så det bittra svaret:

”Säkert bättre än det liv jag har. Men jag får skylla mig själv. Jag vågade ju inte”.

Nils hade fortsatt längre in i skogen. Han letade sig fram till en glänta där marken lyste gul. Jag visste det. Jag kan lukta mig till kantareller på långt håll, tänkte han nöjt och drog av sig kepsen. Ivrigt bröt han den första svampen.

Den kvällen serverades smörfrästa kantareller i stugan. Nils

hade fått kepsen full och burit den stolt med båda händerna, utan att känna huvudvärken.

På hemväg från badet tog Eva svängen om blåbärsriset och plockade. En huggorm skrämde henne när den ringlade i väg.

Nu stod dörren öppen mot fjärden, strax före skymningen. Den svaga vinden förde med sig doft av salt och tång. Svampen var uppäten och Eva satte fram gräddmjölk till bären. En geting surrade ilsket mot köksfönstret, men ingen av dem orkade resa sig och hjälpa den ut.

Jag skulle kunna kolla om Jan-Erik bor kvar. Bara för att veta, tänkte hon.

Kanske ska jag ändå berätta för Eva om tumören, tänkte han.

De sträckte sig samtidigt efter sockerskålen och för ett ögonblick nuddade de varann med fingertopparna.

Vardag

Plötsligt var den bara där, tanken att han skulle mörda sin fru.

Harald blev vettskrämd, förstod inte riktigt hur det hade gått till. Han hade suttit vid köksbordet i en av sina rutiga flannelskjortor – ”hemmaskjortorna” som hans fru kallar dem. De starka läsglasögonen på näsan. Han hade löst korsord och hade stora problem med de sista orden. Han hade skrivit in ett förslag vågrätt, men upptäckt att det inte passade med det lodräta ordet och fått sudda igen. I uppgivenhet släppte han pennan och suckade. Varför håller jag på med det här, undrade han. Så lyfte han blicken, skannade av det vita Ikea-köket, där han fru stod med ryggen emot och stekte köttbullar med fläkten på. Vad är det här för ett liv, tänkte Harald. Vad gör jag här egentligen, var det så här jag ville att livet skulle plana ut och landa? Han gillade verkligen köttbullar, men nu fick stekoset honom att må illa. Det var då tanken kom: Hon hör mig inte i fläktbruset, jag kan slita till mig en kniv ur stället och hugga henne bakifrån. Hon hinner inte reagera.

Omedelbart kom hans reaktion. Hjärtat rusade, han blev torr i munnen. Var i helvete kom den idén ifrån, tänkte han. Han reste sig mödosamt, gick fram till frun där i stekoset och klappade henne i nacken.

– Det ser gott ut, men jag känner att jag behöver luft. Jag tar en promenad.

– Ska du gå ut nu, maten är ju snart klar.

– Ja, jag måste det ändå, mår inte riktigt bra. Du kan ju äta och så ställa undan en tallrik till mig.